

УДК 336.255.627:336.227.322

Коваль Н.І.
кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку та оподаткування в галузях економіки
Вінницького національного аграрного університету

Марченко С.О.
студентка
Вінницького національного аграрного університету

ПОДАТКОВА ЗВІТНІСТЬ З ПОДАТКУ НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ: ЗМІНИ ТА НОВАЦІЇ

TAX REPORTING VALUE ADDED TAX: CHANGES AND INNOVATIONS

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто зміни, які відбулися в податковій накладній з ПДВ у 2016 році. Визначено строки реєстрації податкових накладних та штрафи у разі недотримання вимог відповідно до законодавства. Наведено переваги електронного документообігу під час адміністрування ПДВ. Охарактеризовано зміни, які відбулися в податковій накладній протягом цього року. Визначено важливість інформації в податковій декларації для держави, податкових органів та підприємств.

Ключові слова: податкова накладна, декларація, податок, платники, ПДВ, ставка, електронне адміністрування.

АННОТАЦИЯ

В статье рассмотрены изменения, которые произошли в налоговой накладной по НДС в 2016 году. Определены сроки регистрации налоговых накладных и штрафы в случае несоблюдения требований в соответствии с законодательством. Приведены преимущества электронного документооборота при администрировании НДС. Охарактеризованы изменения, которые произошли в налоговой накладной в течение этого года. Определена важность информации в налоговой декларации для государства, налоговых органов и предприятий.

Ключевые слова: налоговая накладная, декларация, налог, плательщики, НДС, ставка, электронное администрирование.

ANNOTATION

In the article the changes that took place in a tax bill of VAT in 2016. Defined terms registration tax bills and penalties in case of non compliance with the requirements under the law. Advantages of electronic document in administering VAT. The characteristic changes that took place in a tax bill this year. Determined the importance of information in the tax return for the state tax authorities and businesses.

Keywords: tax bill, declaration, tax, payers, VAT, rate, electronic administration.

Постановка проблеми. Податкова система є інструментом, який дає змогу впливати на сфери економічного і соціального життя нашої країни. Але сьогодні вона є надто розгалуженою, нестабільною і потребує постійного вдосконалення. Сьогодні проблеми забезпечення надходжень до державного бюджету набувають все більшої актуальності. Особливо це стосується податку на додану вартість, який є одним із основних видів непрямих податків. Правильне відображення ПДВ в податкових накладних та декларації забезпечить уникнення штрафів і непорозумінь відповідно до вимог законодавства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження теоретичних і практичних аспектів розрахунків з податку на додану вартість висвітлено у працях таких вчених, як, зокрема,

О.О. Амоша [1], Н.В. Антоненко [2], Д.О. Гетманцев [4], М.М. Коцупатрий [7], В.М. Помулева [14], О.С. Червінська [16].

Мета статті полягає у визначенні того, які відбулись зміни в податковій накладній та декларації з податку на додану вартість.

Виклад основного матеріалу дослідження. Податок на додану вартість – це непрямий податок, який є часткою новоствореної вартості, входить до ціни реалізації товарів і сплачується споживачем до державного бюджету на кожному етапі виробництва товарів [12].

Платниками податку на додану вартість є:

1) особа, обсяг оподатковуваних операцій з продажу товарів (робіт, послуг) якої протягом будь-якого періоду з останніх дванадцяти календарних місяців перевищував 3 600 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

2) особа, яка ввозить (пересилає) товари на митну територію України або отримує від нерезидента роботи (послуги) для їх використання чи споживання на митній території України, за винятком фізичних осіб, які не зареєстровані як платники податку, коли такі фізичні особи ввозять (пересилають) товари (предмети) в обсягах, що не підлягають оподаткуванню згідно із законодавством;

3) особа, яка здійснює на митній території України підприємницьку діяльність з торгівлі за готівкові кошти незалежно від обсягів продажу, за винятком фізичних осіб, які здійснюють торгівлю на умовах сплати ринкового збору в порядку, встановленому законодавством;

4) особа, яка на митній території України надає послуги, пов'язані з транзитом пасажирів або вантажів через митну територію України;

5) особа, відповідальна за внесення податку до бюджету по об'єктах оподаткування на залізничному транспорті, визначена у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

6) особа, яка надає послуги зв'язку і здійснює консолідований облік доходів та витрат, пов'язаних з наданням таких послуг та отриманих (понесених) іншими особами, що знаходяться у підпорядкуванні такої особи [13].

В Україні ставка податку залишається незмінною протягом кількох років. Сьогодні ставка ПДВ становить 20%, 0% та 7%.

Ставка 20% застосовується для всіх операцій, що є об'єктом оподаткування, крім операцій, оподаткування яких здійснюється за зниженими, нульовими ставками, або звільнених взагалі.

У політичних та ділових колах України часто обговорюється можливість зниження ставок ПДВ та їх диференціації. Представники Державної податкової адміністрації також очікують нижчих ставок у майбутньому: загальна ставка складатиме максимум 18% та ставка ПДВ на сільськогосподарську продукцію – максимум 7–8%. В Україні необхідно відмовитися від радикального зниження ставки ПДВ, тому що запровадження зниженої ставки ПДВ на окремі види товарів і послуг не лише загострить проблему бюджетного відшкодування, ускладнить адміністрування податку, але й дасть поштовх до розкручування ланцюгової реакції боротьби за включення до переліку пільгових усе нових і нових товарів та послуг [16].

Прийнятий 31 липня 2014 року Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України» № 1621-VII, який передбачав, що з 1 січня 2015 року запроваджується електронне адміністрування ПДВ, змусив хвилюватися багатьох бухгалтерів.

На рахунок у системі електронного адміністрування ПДВ платника зараховуються кошти:

- з власного поточного рахунку платника в сумах, необхідних для збільшення розміру суми;
- з власного поточного рахунку платника в сумах, недостатніх для сплати до бюджету узгоджених податкових зобов'язань з цього податку;
- з власного поточного рахунку платника в сумі податку, отриманого від покупців під час проведення операцій з продажу товарів/послуг за готівкові кошти [15].

Переваги електронного документообігу під час адміністрування ПДВ є очевидними, головні з них такі:

1) не витрачається час на доставку та підписування паперових документів до контрагента;

2) паперові документи не можуть пошкодитись, адже з електронних документів можна зробити скільки завгодно копій;

3) електронні документи зберігаються на жорсткому диску і не займають стільки місця, як паперові документи, що зберігаються у величезній кількості шаф та стелажів, для яких треба знайти місце в офісі;

4) перехід на електронний документообіг дає змогу скоротити витрати підприємства.

За допомогою системи електронного адміністрування з'явиться можливість акумулювати на рахунках ПДВ величезні суми, якими зможе користуватися держава до настання строку сплати податку на додану вартість [2].

Платнику ПДВ після анулювання реєстрації платника податку закривається рахунок у системі електронного адміністрування.

Також були внесені зміни щодо визначення бази оподаткування. З нового року під час продажу товарів (послуг) нижче ціни придбання, платнику податку доведеться донарахувати ПДВ.

Формування податкової інформації з податку на додану вартість передбачає складання податкової накладної. Податкова накладна виконує функції податкового документу і є підставою для відображення податкових зобов'язань в реєстрі виданих та отриманих податкових накладних, складається тільки державною мовою (українською). Податкову накладну заповнює особа, яка зареєстрована як платник податку у контролюючому органі та якій присвоєно індивідуальний податковий номер платника податку на додану вартість.

Відповідно до Наказу Мінфіну від 31 грудня 2015 року № 1307 податкова накладна має нову форму щодо її заповнення. Набуття чинності формою відбулося 1 квітня 2016 року.

«Шапка» податкової накладної дещо змінила свій вигляд порівняно з попередніми ро-

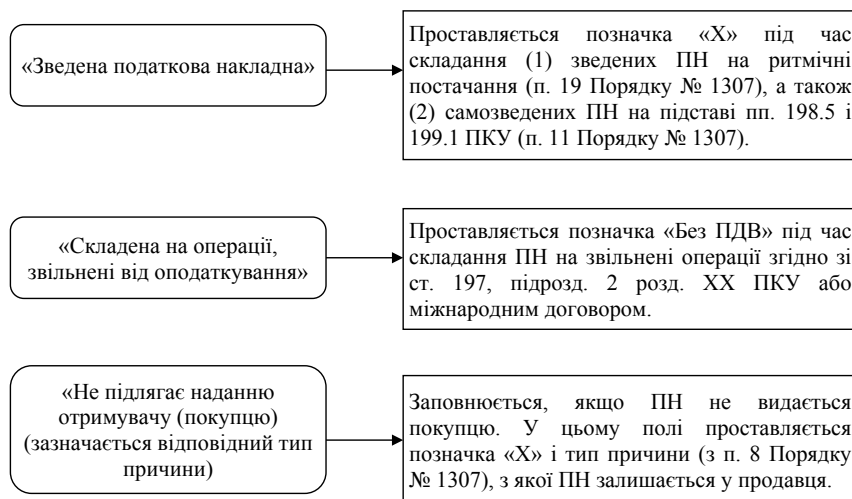


Рис. 1. Основні складові «шапки» податкової накладної

ками. З неї прибрали необов'язкові реквізити, такі як місцезнаходження продавця і покупця, вид цивільно-правового договору, форма розрахунків, номери телефонів продавця і покупця. Усі реквізити заголовної частини тепер є обов'язковими (рис. 1) [3].

Дату складання податкової накладної зазначають цифрами у такій послідовності: день місяця (дві цифри), місяць (дві цифри), рік (чотири цифри). Як і раніше, у даті не ставлять крапок, ком та інших розділових знаків.

Порядковий номер податкової накладної тепер складається з двох частин: у першій частині (до знака дробу) проставляють порядковий номер; у другій частині (після знака дробу) проставляють код виду діяльності, що передбачає спеціальний режим оподаткування, або код, що передбачає складання податкової накладної оператором інвестору за багатосторонньою угодою про розподіл продукції [5].

Під час складання податкової накладної першою слід вказати назву головного підприємства, а потім через кому – назву філії. Номер філії раніше проставлявся в порядкувому номері ПН під час складання накладної безпосередньо тільки філією. Тепер його потрібно заповнювати як під час складання ПН самою філією (у полі біля ПІН продавця), так і коли постачання товарів/послуг здійснюється покупцю-філією (у полі біля ПІН покупця).

Замість 4-х розділів табличної частини залишилися тепер тільки два.

1) Розділ А – узагальнюючі дані за операціями, на які складено податкову накладну. Він складається з 10-ти підсумкових рядків, у яких визначають загальну суму коштів, що підляга-

ють сплаті з урахуванням ПДВ, загальні суми ПДВ й обсягів постачання в розрізі ставок податку й типів операцій, а також дані щодо зворотної (заставної) тари (табл. 1) [6].

2) Розділ Б, у якому зазначається інформація про товари/послуги, за якими проведена операція, за якою складається ПН (табл. 2) [6].

В розділі Б відбулися зміни, а саме у табличній частині з'явилась графа 8 «Код ставки ПДВ» (табл. 2).

Існують такі коди ставок ПДВ для заповнення графи 8 податкової накладної:

1) 20 – постачання товарів/послуг, що підлягають оподаткуванню за ставкою 20%;

2) 7 – постачання товарів/послуг, що підлягають оподаткуванню за ставкою 7%;

3) 901 – вивезення товарів за межі митної території України, що підлягають оподаткуванню за нульовою ставкою;

4) 902 – постачання на митній території України товарів/послуг, що підлягають оподаткуванню за нульовою ставкою;

5) 903 – постачання товарів/послуг, які звільнені від оподаткування.

Додалася графа 9 «Код пільги». Вона заповнюється у разі здійснення операцій із постачання товарів/послуг, звільнених від ПДВ. Тут зазначають код відповідної пільги з ПДВ за Довідниками податкових пільг, які затверджені ДФС станом на дату складання податкової накладної. Мовиться про Довідник податкових пільг, що є втратами доходів бюджету, і Довідник інших податкових пільг (табл. 2) [6].

Якщо будь-які реквізити податкових накладних не підлягають заповненню, нулі, прочерки

Таблиця 1

Склад розділу А податкової накладної

I	Загальна сума коштів, що підлягають сплаті з урахуванням податку на додану вартість
II	Загальна сума податку на додану вартість, зокрема:
III	загальна сума податку на додану вартість за основною ставкою
IV	загальна сума податку на додану вартість за ставкою 7%
V	Загальом обсяги постачання за основною ставкою (код ставки 20)
VI	Загальом обсяги постачання за ставкою 7% (код ставки 7)
VII	Загальом обсяги постачання під час експорту товарів за ставкою 0% (код ставки 901)
VIII	Загальом обсяги постачання на митній території України за ставкою 0% (код ставки 902)
IX	Загальом обсяги операцій, звільнених від оподаткування (код ставки 903)
X	Дані щодо зворотної (заставної) тари

Таблиця 2

Склад розділу Б податкової накладної

№ з/п	Номенклатура товарів/послуг продавця	Код товару згідно з УКТ ЗЕД	Одиниця виміру товару/послуги		Кількість (об'єм, обсяг)	Ціна постачання одиниці товару/послуги без урахування податку на додану вартість	Код ставки	Код пільги ³	Обсяги постачання (база оподаткування) без урахування податку на додану вартість
			умовне позначення (українське)	Код					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

та інші знаки у них не проставляються. Отже, ці графи залишаються незаповненими.

Нумерація складених податкових накладних ведеться платником ПДВ у довільній формі та порядку. Тобто нумерація податкових накладних може, наприклад, починатися з одиниці кожного місяця (кварталу), або можна вести наскрізну нумерацію протягом року.

При цьому не можна:

- складати на ту саму дату декілька податкових накладних з однаковими номерами;
- починати порядковий номер податкової накладної із цифри 0 [9].

Під час складання податкових накладних, які не підлягають наданню отримувачу (покупцю), у спеціальному полі, розміщеному у верхній лівій частині таких накладних, ставлять помітку «Х» та зазначають відповідний тип причини з переліку, визначеному у пункті 8 Порядку № 1307. Як і раніше, типів причин усього 17, але окремі з них змінили назву, інші (неактуальні) замінено на нові (табл. 3) [5].

Податкові накладні з податку на додану вартість повинні бути своєчасно зареєстровані в податковому реєстрі податкових накладних протягом 15 календарних днів.

За недотримання цих вимог до платників податку застосовуються штрафи у розмірі:

- 1) 10% – у разі порушення терміну реєстрації до 15 календарних днів;
- 2) 20% – у разі порушення терміну реєстрації від 16 до 30 календарних днів;
- 3) 30% – у разі порушення терміну реєстрації від 31 до 60 календарних днів;
- 4) 40% – у разі порушення терміну реєстрації на 61 і більше календарних днів.

На основі виданих та отриманих податкових накладних формується податкова декларація.

Відповідно до п. 49.4 ст. 49 платники податків, що належать до великих та середніх підприємств, подають податкові декларації до органу державної податкової служби в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису підзвітних осіб у порядку, визначеному законодавством [11].

Відповідно до Наказу «Порядок заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість» № 159 податкова декларація подається в такі строки:

1) якщо звітний (податковий) період дорівнює календарному місяцю, декларація подається до контролюючого органу, в якому перебуває на обліку платник податку, протягом 20 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) місяця;

2) якщо звітний (податковий) період дорівнює календарному кварталу, декларація подається до контролюючого органу, в якому перебуває на обліку платник податку, протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу [10].

Податкова декларація складається із вступної частини, службових полів, трьох розділів та обов'язкових додатків.

У податковій декларації з ПДВ відбулися зміни щодо додатків, внесених Наказом № 503:

1) у додатку 2 «Довідка про суму від'ємного значення звітного (податкового) періоду, яка зараховується до складу податкового кредиту наступного звітного (податкового) періоду (Д2)» не потрібно вказувати індивідуальний податковий номер покупця;

2) у додатку 3 «Розрахунок суми бюджетного відшкодування (Д3)» з'явилася таблиця 2 «Розшифровка суми податку, фактично сплаченої у попередніх та звітному (податкових) періодах постачальникам товарів/послуг або до Державного бюджету України»;

3) виключено рядки «300 000 000 000» і «500 000 000 000» таблиці 1, а також рядок «усього за основною ставкою та ставкою 7%» таблиці 2 додатка 5 «Розшифровка податкових зобов'язань та податкового кредиту в розрізі контрагентів (Д5)» до податкової декларації з ПДВ;

4) суттєвими є зміни до додатку 9, в якому сільськогосподарські товаровиробники обраховують питому вагу вартості сільськогосподарських товарів/послуг, поставлених протягом дванадцяти послідовних звітних періодів. Отже, до податкового періоду, за який проводиться обрахунок, відтепер включаються дванадцять попередніх послідовних звітних (податкових) періодів сукупно, без урахування поточного звітного періоду [8].

Дані податкової декларації з податку на додану вартість формують важливу інформацію,

Таблиця 3

Типи причин

№ типу причини	Назва типу причини	
	до 1 квітня 2016 року	після 1 квітня 2016 року
01	Складена на суму перевищення звичайної ціни над фактичною (у разі здійснення контрольованих операцій)	Складена на суму збільшення компенсації вартості поставлених товарів / послуг
12	Складена на вартість безоплатно поставлених товарів / послуг, обчислену, виходячи з рівня звичайних цін (у разі здійснення контрольованих операцій)	Складена на постачання неплатнику, в якій зазначається назва покупця
17	Складена на суму перевищення собівартості самостійно виготовлених товарів / послуг над фактичною ціною їх постачання	Складена на суму перевищення звичайної ціни самостійно виготовлених товарів / послуг над фактичною ціною їх постачання

необхідну для держави, податкових органів та підприємства.

Висновки. Форма податкової накладної із ПДВ змінилась кардинально відповідно до вимог законодавства. Нова форма є більш спрощеною і доступною. Це дасть змогу скоротити час на її заповнення. Але насамперед бухгалтерові потрібно вивчити всі зміни, які відбулися в ній. І особливу увагу варто приділити саме тим графам, які є новими в цьому році, а саме графі 9 «Код пільги», яка заповнюється у разі здійснення операцій із постачання товарів / послуг, звільнених від ПДВ, та графі 8 «Код ставки ПДВ».

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Амоша О.О. Про напрямки вдосконалення механізму дії ПДВ / О.О. Амоша // Економічний вісник Національного гірничого університету. – 2004. – № 2. – С. 70–75.
2. Антоненко Н.В. Електронне адміністрування податку на додану вартість / Н.В. Антоненко, В.С. Хоменко // Економіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : file:///C:/Users/Администратор/Downloads/Vntu_2014_30(2)_4%20(1).pdf.
3. Бухгалтер 911 : нова форма податкової накладної з 1 квітня: практичні рекомендації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bukhalter911.com/uk/news/news-524131.html>.
4. Гетманцев Д.О. Податкова кваліфікація дій платників ПДВ в контексті протидії ухиленню від оподаткування ПДВ / Д.О. Гетманцев // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 3. – С. 106–112.
5. Головбух 24 : нова податкова накладна: готуємося до заповнення: [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.golovbukh.ua/article/15-qqq-16-m3-17-03-2016-nova-podatкова-nakladna-gotumosya-do-zapovnennya>.
6. Інтерактивна бухгалтерія : податкова накладна – 2016: перше ознайомлення з новою формою та порядком її заповнення [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/ib/6492/91419>.
7. Системи оподаткування діяльності фізичних осіб-підприємців в Україні / [М.М. Коцупатрий, С.І. Ковач, К.В. Безверхий] // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 10. – С. 183–194.
8. Медіа-центр : внесені зміни до форми податкової декларації з ПДВ та порядку заповнення податкових накладних [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dp.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/256656.html>.
9. Медіа-центр : Особливості заповнення податкової накладної за новою формою [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tr.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/242941.html>.
10. Порядок заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість : Наказ Міністерства фінансів України від 28 січня 2016 року № 21.
11. Податковий кодекс України від 6 листопада 2012 року № 5471-VI.
12. Податок на додану вартість [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.vuzlib.net/fp_/13.htm.
13. Про податок на додану вартість : Закон України із змінами, внесеними згідно із Законами, станом на 1 березня 2016 року.
14. Помулева В.М. Шляхи підвищення ефективності соціально-регулюючого механізму ПДВ / В.М. Помулева // Сталій розвиток економіки. – 2014. – № 1. – С. 253–260.
15. Радіонова Н.Й. Аналіз основних змін у податковому законодавстві щодо ПДВ / Н.Й. Радіонова, І.О. Штронда // Економіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : file:///C:/Users/Администратор/Downloads/td_2014_4_13%20(1).pdf.
16. Червінська О.С. ПДВ у системі оподаткування України / О.С. Червінська, Я.О. Паранько // Економічні та маркетингові дослідження виробничо-підприємницької діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.kdu.edu.ua/statti/2007-2\(43\)/86.pdf](http://www.kdu.edu.ua/statti/2007-2(43)/86.pdf).